

Raision ilmasto- ja ympäristötyön vuosiraportointi 2024

Kaupunginhallitus 17.03.2025 § 88
1995/11.00/2022

Valmistelija: ympäristösuunnittelija Ulrika Nordblom ja
kaupunkikehitysjohtaja Samu Mattila, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

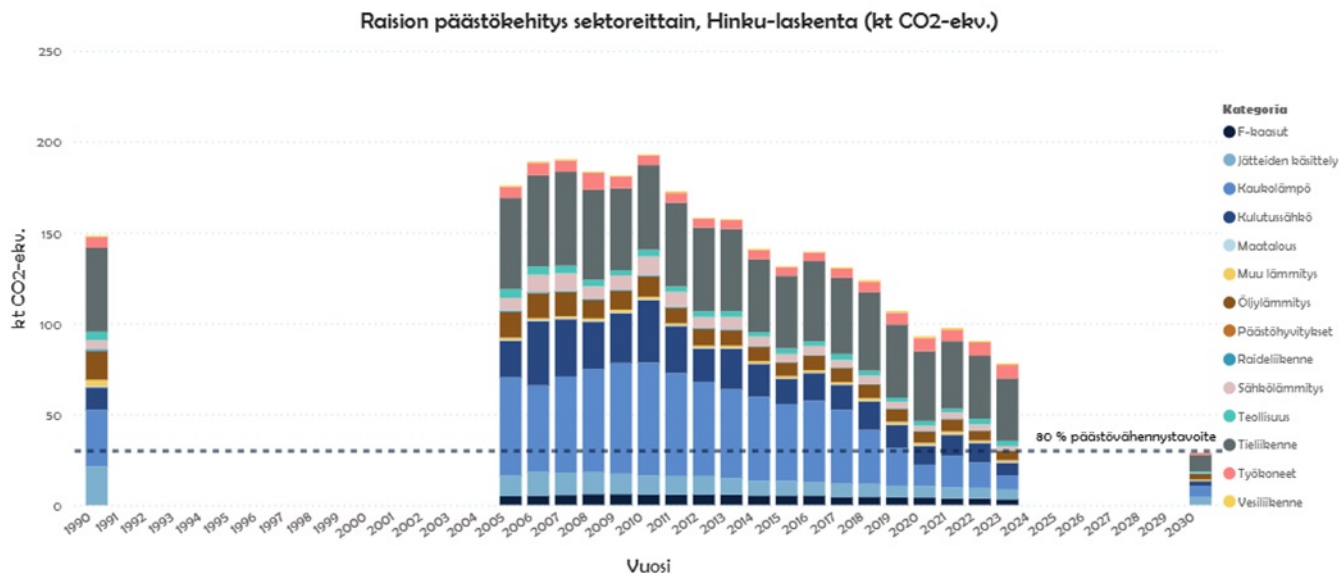
Raision ympäristöohjelma on hyväksytty keväällä 2023 ja saman vuoden syksynä kaupunki otti käyttöön Ympäristövahti –järjestelmän, jonka avulla ohjelman toteutumista seurataan. Ympäristöohjelmassa on esitettyä 57 toteutumista edistävää toimenpidettä ja Ympäristövahtiin onkin raportoitu jo 95 toimenpiteisiin liittyvää toteutusta. Ympäristöohjelman toimenpiteistä vain 12 on sellaisia, joiden toteuttamisesta ei toistaiseksi ole raportoitu lainkaan. Koska ympäristöohjelman toteutumisesta raportoidaan nyt ensimmäistä kertaa, liitteenä on taulukko, jossa on listattuna kaikki Ympäristövahtiin raportoidut toimenpiteiden toteutukset järjestelmän käyttöönoton alusta asti. Jatkossa yhtä aikaa tilinpäätöksen kanssa raportoidaan sinä vuonna toteutetut toimenpiteet, jota tilinpäätös koskee.

Raision tavoitteellinen ilmastotyö käynnistettiin Ilmastosuunnitelmasta tekoihin –hankkeessa 2021-2022 ja se sai jatkoa Tulevaisuuden kestävä Raisio –hankkeessa 2022-2024. Toisen hankkeen päättymisen jälkeen kaupungille palkattiin vakituinen ympäristösuunnittelija toukokuussa 2024. Ilmasto- ja ympäristötyötä edistämään perustetut Ilmastotyöryhmä ja Kestävä Raisio –foorumi ovat jatkaneet toimintaansa.

Asukkaiden kiinnostus Raision ympäristötyötä kohtaan näkyy muun muassa Ympäristövahdin kävijämäärässä, joka on parhaimmillaan ollut 720 kävijää kuukaudessa sekä siinä, että vuoden 2023-2024 asukasbudjettiinäänestyksen kolmesta eniten ääniä saaneesta ideasta kaksi liittyi ympäristöön.

Raision päästötilanne 2023

Raision ympäristöohjelmassa asetettuna tavoitteena on vähentää päästöjä 80% vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 2023 Hinku-päästölaskennan ennakkotiedon mukaan Raision päästöt ovat laskeneet 48% vuodesta 1990. Keskimäärin suomalaisten kuntien päästöt ovat laskeneet samalla tarkasteluvälillä noin 40%. Ero johtuu siitä, että Raisiossa maataloutta on keskimääräistä vähemmän, jolla on muualla Suomessa merkittävä päästövaikutus. Merkittävimmin ovat laskeneet käytösähkön ja lämmitysenergian tuotannon päästöt. Raision päästötilanne on jo hyvän aikaa kehittynyt oikeaan suuntaan, mutta päästövähennystavoitteeseen pääseminen vaatii vielä muutoksia energiatehokkuuteen, kulutustottumuksiin ja erityisesti liikkumisen tapoihin. Raskaan liikenteen ja pakettiautojen läpiajoliikenne on Hinku-laskennassa jätetty laskennan ulkopuolelle.

Ympäristöohjelman toteutuminen vuosina 2023-2024 tiivistetysti

Kaupungille laadittiin vuoden 2023 aikana Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma, jonka toteuttamiseksi on perustettu oma poikkihallinnollinen työryhmä. Edistämishjelman toteuttaminen on alkanut aktiivisesti ja kaupungille on myönnetty ohjelman laatimiseen ja muihin kävelyä ja pyöräliikennettä edistäviin toimenpiteisiin Liikenne- ja viestintäministeriön rahoitusta yhteensä 347 881€ vuosina 2022-2024. Erityisesti pyöräliikenteen edistämiseksi tehty työ on huomattu ja kaupunki sai vuonna 2024 ensimmäisenä suomalaisena kuntana Pyöräilykuntien verkoston Pyöräily-ystävällinen työpaikka –tunnuksen. Julkisen liikenteen käyttäjämäärät ovat kasvaneet ja kaupunki on ottanut käyttöönsä organisaation ensimmäisen oman sähköauton sekä kaksi hybridi-ajoneuvoa, jotka ovat tarkastuksia tekevien virkahenkilöiden yhteiskäytössä.

Kaupungin kiinteistöissä on toteutettu energiatehokkuustoimia ja kaupunkikonsernin ensimmäiset aurinkosähköjärjestelmät on saatu käyttöön. Uudisrakentamisessa on otettu käyttöön ympäristösertifikaatti ja työmailla syntyvän jätteen kierrätysastetta on nostettu asteittain. Kierrättämisen olosuhteita on parannettu kaupungin hallinto- ja palvelukiinteistöissä ja kaupunki on selvittänyt mahdollisuuksia kierrätyskeskuksen avaamiseen.

Kaupungin hankintaohjeeseen on sen uudistamisen yhteydessä lisätty ohje ympäristövaikutusten huomioimiseksi hankinnoissa. Erityisesti ruokapalvelut ovat kiinnittäneet huomiota hankintojen ympäristöystävällisyyteen ja ruokahävikkiä on vähennetty jakamalla yli jäänyttä ruokaa yhteistyössä SPR:n kanssa.

Perusopetuksen ympäristökasvatukseen tueksi tuotettiin opetusmateriaalipankki ja järjestettiin oppitunteja vuosina 2023-2024 toteutetussa Kestävät käytänteet lentoon kunnissa (KEKÄLE) – hankkeessa ja peruskoulujen kestävää ruokakasvatusta tuettiin vuonna 2024 toteutetussa Myytinmurtajat –hankkeessa. Perusopetuksen ympäristökasvatukseen hanketyön lisäksi kaupunki on toteuttanut monipuolisesti asukkaille suunnattuja ympäristöaiheisia kampanjoita ja tapahtumia, joilla on kannustettu muun muassa kestävään liikkumiseen, kiertotalouden edistämiseen ja roskaantumisen hillintään.

Luonnon monimuotoisuutta on tuettu hoitamalla Raision perinneympäristöjä osana Varsinais-Suomen Helmikunnat ja Varsinais-Suomen Helmikunnat II –hankkeita, sekä toteuttamalla Raisionjoen mittava ennallistamishanke yhteistyössä Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Lisäksi Raisio on uusiutunut Itämerihaasteen sitoumuksensa ja käynnissä on vesiluonnon monimuotoisuutta ja alueen virkistyskäyttöä edistävä Raisionlahden valumavesien yleissuunnitelman laatiminen. Kaupunki on myös saamassa uuden suojelualueen Kuloistenmetsän suojelun edettyä toteutusvaiheeseen. Kaupungin tavoite sopeuttaa palvelurakennusten piha-alueet ilmastonmuutokseen on huomioitu Varpeen päiväkodin pihan uudistuksessa.

Ilmasto- ja ympäristötyön tulevaisuuden tavoitteet

Kaupungin päästövähennystavoitteen saavuttamisen kannalta lähivuosina on tärkeää nostaa päästövähennystoimien kunnianhimoa ja suunnata toimia merkittävimpien päästölähteiden hillintään. Koska kaupunkiorganisaation päästöt muodostavat noin 10% koko kaupungin päästöistä, ja loput 90% asukkaiden toiminnasta, on asukkaiden saaminen mukaan ilmastotyöhön ensisijaisen tärkeää. Asukkaiden arjen valintoihin voidaan vaikuttaa ympäristökasvatuksella ja luomalla kestäviin valintoihin ohjaavaa infrastruktuuria.

Koska liikenne on suurin päästöjen aiheuttaja, myös merkittävimmät päästövähennykset voidaan tehdä toimenpiteillä, jotka edistävät kestävien kulkumuotojen käyttöä. Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman toteuttaminen ja joukkoliikenteen kehittäminen, auttavat päästövähennysten lisäksi lisäämään asukkaiden terveyden kannalta tärkeää arkiliikuntaa. Toinen tapa tukea asukkaiden kestäväää arkea on edistää siirtymistä kiertotalouteen. Tuotteiden ja materiaalien elinkaarien pidentäminen parantaa materiaalitehokkuutta ja uudelleenkäyttö tukee taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväää kehitystä. Kiertotaloudessa on myös merkittävä potentiaali synnyttää uusia palveluita ja työtä paikallisesti. Energiasektorilla päästövähennyksiä voidaan saavuttaa jatkamalla energiatehokkuustoimien toteuttamista ja siirtymällä käyttämään uusiutuvaa energiaa.

Päästöjen vähentämisen lisäksi kaupungin tulisi suunnata resursseja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja luonnon monimuotoisuutta tukeviin toimiin. Ennakoiva sopeutuminen sekä ilmiöiden tunnistaminen ovat tutkitusti edullisempi tapa, kuin muutoksiin reagointi. Ennakoiva tekeminen voi jopa tuoda säästöjä kaupungin talouteen. Monimuotoinen luonto ja ilmastoriskien ennakoiva huomiointi auttavat ylläpitämään monia hyvinvoinnin kannalta keskeisiä rakenteita ja ekosysteemejä, jotka tekevät kaupungista viihtyisemmän asua ja elää.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee ilmasto- ja ympäristötyön vuosiraportin tiedoksi ja esittää valtuustolle, että valtuusto merkitsee raportin tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.